

Эгер сиз Россия Федерациясына иштөө үчүн саякаттоону пландап жатсаңыз же ал жакта болсоңуз, бул брошюра сиз үчүн. Анын максаты – ден соолук маселелери менен күрөшүүгө жардам берүү болуп саналат. Бул жерде сиз төмөдөгү маалымат таба аласыз:

- ден соолукту сактоо үчүн миграцияга кантип даярдануу керек;
- Россия Федерациясына кирүүгө жана иштөөгө уруксаат бердирбөөчү кандай оорулар себеп болушу мүмкүн жана ошондой чечимге каршы чыгууга (талашууга) болобу;
- Россия Федерациясында кандай медициналык жардам алууга болот;
- Россия Федерациясында үй-бүлөнү пландаштырууга, кош бойлуулукка, төрөткө жана жаңы төрөлгөн балдарга кандай жардамдар бар;
- зордук-зомбулукка кабылсаңыз эмне кылуу керек.

Брошюранын аягында Россия Федерациясында жайгашкан жана чет элдиктерге консультациялык жана медициналык кызматтарды көрсөткөн достук уюмдарынын тизмеси келтирилген.

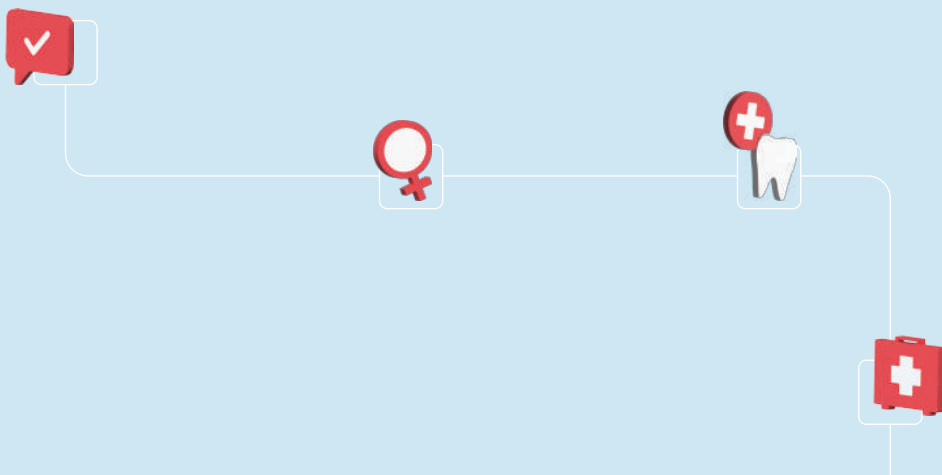
Сизге ийгилик каалайбыз!

Тиркеме.

Россияга эмгек миграциясына баруудан мурда эмне кылуу керектиги боюнча бир нече кеңештер:

Аптечка тез арада же дарыканага жетүү кыйын кырдаалда керек болушу мүмкүн дарыларды камтышы керек, мисалы:

- диареяга каршы дарылар (Смекта, активдештирилген көмүр (активированный уголь), Лоперамид);
- суук тийүүчү дарылар (Антигриппин, соруп кабыл алуучу таблеткалар же сууда көбүртүүчү таблеткалар);
- ооруну басаңдатуучу же дене табын (температураны) басаңдатуучу дарылар (Ибупрофен, Парацетамол);
- спазмолитиктер (Но-шпа);
- жараларды дарылоо үчүн антисептиктер (сутек перекиси (перекись водорода), хлоргексидин, йод);
- таңуу материалдары (стерилдүү бинттер жана салфеткалар, кебез тампондор жана дисктер);
- жгут, пластырь;
- эпидемия учурунда – беткаптардын, кол каптардын запасы.

Бажыдагы көйгөйлөрдү болтурбоо үчүн бардык дары-дармектер (заводдун таңгагында болушу керек) жеке муктаждыктар үчүн гана арналгандыгы жөнүндө дарыгердин корутундусу талап кылынат. Дарыларды багада алып жүрүү эң жакшы. Алардын жанына врачтын корутундусун салып кой.

Презервативдерди, майлоочу материалдарды жана/же башка контрацептивдерди, Россия Федерациясында алдын алуу жана дарылоо программаларына кошулганга чейин жетиштүү экендигин эске алып, өзүңүз менен кошо ала кетиңиз.

Эгер сиз Россия Федерациясында узак убакытка калууну пландасаңыз, милдеттүү түрдө медициналык текшерүүдөн өтүүгө туура келет. Анда,

1. эгерде сиз Россия Федерациясына иштөө максатында кирсеңиз, Россия Федерациясына кирген күндөн тартып

медициналык текшерүүдөн өтүшүңүз керек;

Өзбекстан менен Тажикстандын жарандары үчүн милдеттүү медициналык текшерүүдөн өткөндүгү тууралуу күбөлүк ишке патент алуу үчүн,

2. эгерде сиз башка максатта 3 айдан ашык убакытка кирсеңиз, кирген күндөн тартып медициналык текшерүүдөн өтүшүңүз керек.

Казакстан менен Кыргызстандын жарандары үчүн ишке орношуу үчүн милдеттүү документ болуп саналат.

Экзаменди Миграция борборунда же Россия Федерациясынын аккредитацияланган медициналык мекемелеринин биринде тапшырса болот (тизме Миграция борборунда берилет). Башка мекемелердин, анын ичинде сиздин өлкөнүн адистештирилген мекемелеринин сертификаттары Россия Федерациясында таанылбайт.

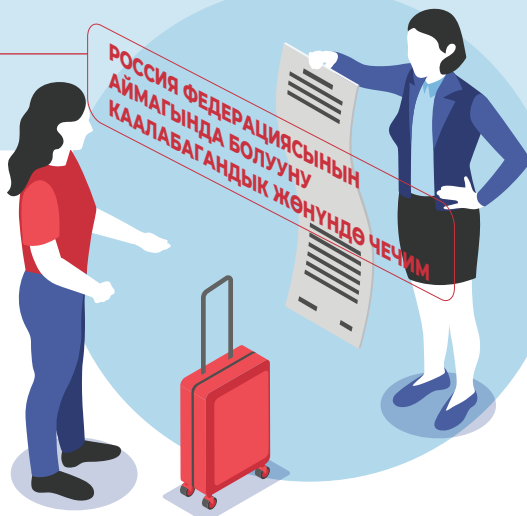
Медициналык текшерүү акы төлөнөт (бул болжол менен 5000 рубл турат).

Бул аралыкта чет өлкөгө чыккан болсоңуз дагы медициналык текшерүүдөн кайра өтүүнүн кажети жок.

Дары-дармекти текшерүүдөн мурун бир жуманын ичинде уктатуучу таблеткаларды, седативдерди, ооруну басаңдатуучу жана жөтөлгө каршы препараттарды колдонуу сунушталбайт (алардын арасында, мисалы,

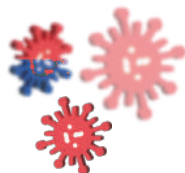

ЭГЕРДЕ ЖОК ДЕГЕНДЕ БИР АНАЛИЗДИН ЖЫЙЫНТЫГЫ ОҢ БОЛУП ЧЫКСА, АНДА РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСЫНЫН АЙМАГЫНДА БОЛУУНУ КААЛАБАГАНДЫК ЖӨНҮНДӨ ЧЕЧИМ КАБЫЛ АЛЫНЫШЫ МҮМКҮН. БУЛ ЭМНЕНИ БИЛДИРЕТ?

АИВ ЖАНА КИЖС – КАНДАЙ АЙЫРМА БАР?

деген сөздүн кыскасы. АИВ иммундук системаны алсыратып, АИВ инфекциясы деп аталган оорунун өнүгүшүнө алып келет.

– бул

кыскача мааниси.

КИЖС – АИВ инфекциясынын акыркы стадиясы.

АИВ инфекциясын атайын дары-дармектер (антиретровирустук терапия – АРТ) менен дарыласа болот. Эгерде дарыланбаса АИВ инфекциясы КИЖСке айланып кетиши мүмкүн, андан кийин адамды сактап калуу өтө кыйын болот.

АИВ КАНТИП ЖУГАТ?

1. Кан аркылуу:
  - АИВ-инфекциялуу канды куюу.
  - ийнелерди, шприцтерди жана инъекциялык баңги затын колдонуу үчүн башка материалдарды бөлүшүүдө.
2. Презервативсиз жыныстык катнаштан кийин.
3. Кош бойлуулук жана төрөт жана/же эмчек эмизүү учурунда энеден балага.

АИВ инфекциясын кол алышуу, өбүшүү, шейшептерди же идиш-аяктарды бөлүшүү, унитаздын отургучу аркылуу, бассейнде, жөтөлгөндө же чүчкүргөндө, курт-кумурскалар чакканда (мисалы, чиркейлер) жугузуу мүмкүн эмес!

АИВ ИНФЕКЦИЯСЫНАН КАНТИП САКТАНУУ КЕРЕК?

- Жыныстык катнаш болгон сайын презерватив колдонуңуз.
- Эч качан баңги заттарды, айрыкча инъекциялык каражаттарды колдонбоңуз.
- Эгерде сиз баңги заттардан баш тарта албасаңыз, анда дайыма стерилдүү (бир жолу колдонулуучу) шприцтерди, ийнелерди ж.б. колдонуңуз.
- Татуировка жана пирсинг үчүн стерилдүү (бир жолу колдонулуучу) аспаптарды колдонуңуз.
- Кош бойлуу кезде АИВке анализ тапшырыңыз. Эгерде АИВ табылса, балага АИВтин жугушун алдын алуу үчүн дароо дарылоону (АРТ) баштаңыз.

– АИВ-инфекциясы менен байланышта болушу мүмкүн болгон АИВ-терс адам тарабынан жогорку активдүү АРВ препараттарын колдонуу. Казакстанда, Кыргызстанда жана Тажикстанда БЧП дарыгердин көзөмөлүндө бекер жүргүзүлөт.

АИВ ИНФЕКЦИЯСЫН ДАРЫЛОО

АРВ терапиясынын негизги максаты – оорунун өнүгүшүн токтото турган вирустун көбөйүшүн басуу. АРВ терапиясын туура колдонуу менен кандагы вирус азайып баратат, натыйжада ал тесттик системалар тарабынан аныкталбай калат, башкача айтканда, жетет. Белгисиз вирустук жүктөм менен адамдын ден соолугу сакталат жана АИВ башка адамдарга жукпайт.

АРВ терапиясын мүмкүн болушунча эртерээк, эң жакшысы АИВ инфекциясы аныкталгандан кийин баштоо керек. Канчалык тезирээк дарылоону баштасаңыз, АИВ иммундук системаңызга ошончолук азыраак зыян келтирет.

АНЫКТАЛБАГАН = БЕРИЛБЕГЕН (А=Б)

Эгерде сизде кеминде 6 ай бою аныкталбаган вирустук жүк бар болсо жана бул убакыттын ичинде АРВ терапияңызды туура алып жатсаңыз, А=Б иштейт.

АРВ терапиясын туура колдонуу да деп аталат, бул төмөнкүнү билдирет:

- белгилүү бир убакта дары алуу,
- дарыгер тарабынан белгиленген дозада дары-дармектерди алуу,
- терапия режимин сактоо.

МИГРАЦИЯДАН МУРУН АИВКЕ ТЕКШЕРҮҮДӨН ӨТҮҮ ЭМНЕ ҮЧҮН МААНИЛҮҮ?

Россия Федерациясында медициналык кароодон өтүүдө АИВке тест тапшыруу милдеттүү болуп саналат. Россия АИВке чалдыккан чет элдик жарандардын өлкөгө кирүүсүнө жана болуусуна тыюу салган дүйнөдөгү саналуу өлкөлөрдүн бири. АИВке тесттин жыйынтыгы миграциялык пландарыңыз үчүн абдан маанилүү.

Сиз АИВке тестти төмөндөгү жерлерде тапшыра аласыз:

өз өлкөсүнүн медициналык мекемелеринде – мисалы, шаардык/аймактык КИЖС борборунда же бейтапканада;

бейөкмөт уюмдарда же башка коомдук уюмдарда.

Тестирлөө кызматтары акысыз көрсөтүлөт жана тесттин жыйынтыгы тууралуу маалымат купуялуу болуп саналат.

Эгерде тесттин жыйынтыгы _____, анда сиз аман-эсен барсаңыз болот – Россия Федерациясында ушундай тесттен өтүп жатканда тынчсызданууга эч кандай негиз жок.

Натыйжа _____, мүмкүн болуучу тобокелдиктерди жана көйгөйлөрдү эске алуу менен мындан аркы миграциялык пландар жөнүндө олуттуу ойлонуу керек.

Оору аныкталган күндөн тартып 30 күндүн ичинде өлкөдө болтурбоо жөнүндө чечимди жокко чыгаруу жөнүндө арыз берүү жана Роспотребнадзордун аймактык (АИВ-инфекциясы аныкталган) бөлүмүнө тууганчылыкты тастыктаган документтерди берүү зарыл. Эгерде сизде бул мөөнөттүн ичинде убактыңыз жок болсо жана сиздин Россия Федерациясында болуу жагымсыздыгы жөнүндө чечим кабыл алынса, сизге аны сот аркылуу талашууга туура келет жана бул өтө узак жана татаал процесс болот.

Эгерде сиз терапияда болсоңуз жана вирустук жүктү аныктоо мүмкүн эмес болсо, анда Россия Федерациясында калуунун болтурбоо жөнүндө чечим дагы эле кабыл алынат жана жокко чыгарылбайт.

Эгерде чечим кабыл алынгандан кийин, сиз Россия Федерациясынын жаранына турмушка чыксаңыз, бул чечим жокко чыгарылбайт.

ЭГЕРДЕ АИВ-ИНФЕКЦИЯСЫ РОССИЯДА АНЫКТАЛСА, ҮЙГӨ ТЕЗИРЭЭК КАЙТЫП КЕЛГЕНИҢИЗ ОҢ.

Россиядагы чет элдиктерге АИВти бекер дарылоого мүмкүнчүлүгү жок жана дарылоону “кийинки мезгилдерге” калтыруу кооптуу: терапиянын жоктугунан иммунитет төмөндөй баштайт жана бул ден-соолукка олуттуу кесепеттерди алып келиши мүмкүн.

Үй шартында сиз АРВ терапиясын бекер аласыз, ошондой эле АИВке жана мыйзамсыз статуска байланыштуу көйгөйлөрдөн коркуунун кереги жок.

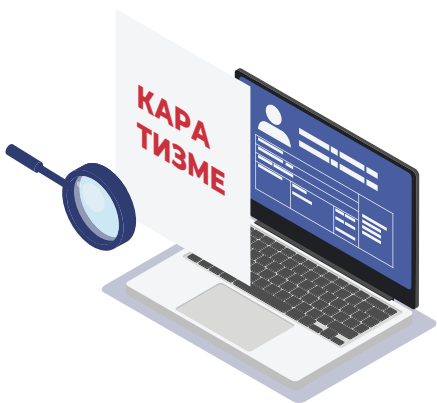
АИВ МЕНЕН ЖАШАГАНДАР РОССИЯГА МЫЙЗАМДУУ ТҮРДӨ КИРЕ АЛАБЫ?

Кырдаалга жараша болот. Сиздин өлкөнүн бийлик органдары өз жарандарынын АИВ-статусу тууралуу маалыматтарды чет мамлекеттерге, анын ичинде Россия Федерациясына өткөрбөйт. Бул жагынан:

- , башкача айтканда, сиздин маалыматтарыңыз Роспотребнадзордун маалымат базасында жок болсо. Узак мөөнөткө калуу үчүн жумушка орношууга же окууга кайрылуу керек, бул медициналык текшерүүдөн өтүүнү талап кылат;

- Ошол эле мезгилге . Эгер Россия Федерациясында сиз АИВке (ИФА, ИБ) кайсы бир мекемеде (мисалы, травматология борборунда) текшерилген болсоңуз же Россия Федерациясында кандайдыр бир кылмыш үчүн соттолгон болсоңуз, ал жерге жете аласыз. Анын үстүнө, сиз бул укук бузуу жөнүндө билбешиңиз же эсиңизде жок болушу мүмкүн (мисалы, сиз бир жолу унааңызды туура эмес токтотуп, айып пул төлөгөн эмессиз).

Бул үчүн сизге төмөндөгү нерселерди жасоо керек:

1. бөлүмдүн веб-сайтына өтүңүз:
2. суроо-талаптын формасын толтуруу: фамилиясын, атын, атасынын атын (орус жана латын тамгаларында), жынысын, жарандыгын, туулган жылын жана инсандыгын ырастоочу документти көрсөтүү;
3. текшерүү кодун киргизип, өтүнүчүңүздү тапшырыңыз.

Сиз дароо жооп аласыз. Эгер маалыматыңыз «кара тизмеде» жок болсо, сиз бара аласыз. Бирок адегенде даярдануу керек.

АИВ-ПОЗИТИВДҮҮ АДАМ РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСЫНА САЯКАТКА КАНТИП ДАЯРДАНА АЛАТ?

Эгерде сиз буга чейин кыла элек болсоңуз, анда АИВке чалдыккандарды караган медициналык мекемеге катталып, дарылоону баштоо керек. Үй шартында дарыланып баштагандан кийин миграцияда уланта берсеңиз болот. Ишенимдүү адамдар сизге АРВ препараттарын өткөрүп/жөнөтө алышат.

**ЭГЕРДЕ СИЗДЕ АИВ ИНФЕКЦИЯСЫ БАР БОЛСО, БИРОК
КАНДАЙДЫР БИР СЕБЕПТЕРДЕН УЛАМ РОССИЯДАН ЧЫГА
АЛБАСАҢЫЗ, РОССИЯДА КЕЧИКТИРБЕСТЕН ДАРЫЛАНУУНУ
БАШТОО КЕРЕК.**

Мурунку бөлүмдөрдө айтылгандай, Россия Федерациясында чет өлкөлүк жарандар үчүн акысыз АРВ терапиясына мүмкүнчүлүк жок. Мындан тышкары, мамлекеттик медициналык мекемелерге

Жеке клиниканын дарыгери сизге кандай анализдерди тапшыруу керектигин түшүндүрүп берет (баарына акы төлөнөт), андан кийин дарылоону жазып берет. Акы төлөнүүчү клиникада дарылоону чечүүдөн мурун, ресурстарыңызды баалаңыз. Баштоо үчүн, дарылоо схемасын аныктоо үчүн зарыл болгон тесттер үчүн каражат керек. Андан кийин ай сайын бюджеттен 2000ден 15000 рублга чейин (бекитилген дарылоо режимине жараша) дары-дармектерди жана анализдерди сатып алууга, атап айтканда, терапиянын натыйжалуулугун аныктоого бөлүп туруу керек болот. Эгер муну ырааттуу кыла албасаңыз, өткөрүп жиберсеңиз, дары иштебей калат.

2.

Башкача айтканда, бул өлкөлөрдүн жарандарына каттоого туруу үчүн дароо мекенине кайтуу зарыл эмес. Төмөнкү таблицанда диспансердик каттоо үчүн эмне кылуу керектиги жөнүндө маалымат камтылган.

		
<p>1. Россия Федерациясынын лабораторияларында АИВ-инфекциясын ырастоочу тесттерден өтүү.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вирустук жүктөм сынагынан өтүңүз (жеке маалыматтар менен) <p>ЖЕ (аныкталбаган вирустук жүктөм менен)</p> <ul style="list-style-type: none"> • провирустук ДНКга сапаттык тест жүргүзүү (жеке маалыматтарды көрсөтүү менен). 	<ul style="list-style-type: none"> • ИФА түзүү (жеке маалыматтарды көрсөтүү менен) <p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> • вирустук жүктөө тестин тапшыруу (жеке маалыматтарды көрсөтүү менен) <p>(аныкталбаган вирустук жүктөм менен)</p> <ul style="list-style-type: none"> • провирустук ДНКга сапаттык тест жүргүзүү (жеке маалыматтарды көрсөтүү менен).

АРВ ТЕРАПИЯСЫН АРАЛЫКТАН (ДИСТАНЦИЯЛЫК ТҮРДӨ) АЛГАН ЧЕТ ЭЛДИК ЖАРАНДАР КАНДАЙ АНАЛИЗДЕРДИ ТАПШЫРЫШЫ КЕРЕК?

Терапияны баштоо жана анын натыйжалуулугун көзөмөлдөө үчүн эки анализдин/тесттин жыйынтыгы керек:

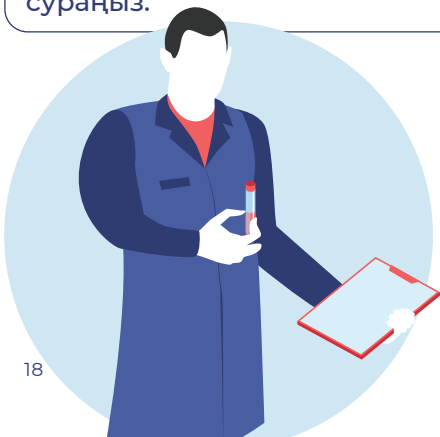
– бул тест кандагы АИВтин санын аныктайт. ВЖ канчалык жогору болсо, вирус ошончолук активдүү болот. АРВ терапиясынын максаты – АИВти басуу жана ВЖны аныкталбаган деңгээлге чейин төмөндөтүү (бул тууралуу кененирээк 3.4-бөлүмдө «АИВ инфекциясын дарылоо»);

– бул анализ иммундук системанын абалын АИВке багытталган дени сак клеткалардын саны боюнча аныктайт. Алар CD4 клеткалары деп аталат. ИСнын нормалдуу мааниси 500 кл./мкл. (дан) жогору болуш керек.

Тесттердин аталышында айрым айырмачылыктар болушу мүмкүн: мисалы, вирустук жүктөм тести “АИВ РНКсы, сандык”, “АИВ РНКсын ПТР аркылуу сандык аныктоо” ж.б. Эгер сизди бир нерсе тынчсыздандырса, анда дал ушул анализ сизге керек экенине ишенбесеңиз, лабораторияга же дарыгеринизге чалып, сураңыз.

Эгерде сиз өз өлкөүздөн дарыланып жатсаңыз, анда дарыгердин өтүнүчү боюнча анализдердин жыйынтыгын ал белгилеген мөөнөттө жөнөтүшүңүз керек. Болбосо, дарыгер сизге терапия бербей калышы мүмкүн.

Эгерде сизге кошумча жардам керек болсо, анын ичинде тестти кайда тапшыруу, анын жыйынтыгын түшүнүү, дары-дармектерди кайдан сатып алуу, керексиз (терс) таасирлер менен күрөшүү ж.б. сыяктуу маалымат керек болсо, сиз ар дайым АИВке каршы досчул бейөкмөт уюмдарга кайрылсаңыз болот (алардын тизмеси брошюранын аягында келтирилген). Алардын айрымдарынын колдоо топтору да бар.

КӨП БЕРИЛҮҮЧҮ СУРООЛОР

Менин Россия Федерациясынын жараны болгон жакын тууганым бар болгондуктан, менин Россия Федерациясында болушум керек эместиги жөнүндө чечим жокко чыгарылгандан кийин мен эмнеге укугум бар?

Сиз Россия Федерациясында мыйзамдуу түрдө калууга, патент жана иштөөгө уруксат алууга, убактылуу жашоого жана жашоого уруксат алууга укуктуу болосуз. АИВ-инфекциясы жок экендиги тууралуу маалымат берүү талабы алынып салынат. Бирок мамлекеттик мекемелерде АИВтен дарыланууга укугуңуз жок болот.

Менден АИВ инфекциясы боюнча бир гана жолу кан алышып, анан чалып, жыйынтыгы оң экенин айтышып, кайра Миграция борборуна/медициналык мекемеге чакырышты. Мен эч жакка барган жокмун. Алар менин маалыматтарымды кара тизмеге өткөрүп беришеби?

Ооба, маалыматыңыз кара тизмеге киргизилет. Кайра кан тапшыруунун кереги жок.

Эгерде менде АИВ болсо, качкын макамын ала аламбы?

АИВ-инфекциясынын болушу Россия Федерациясында качкын макамын берүүдөн баш тартуу үчүн негиз болуп саналбайт.

Эгерде мен университеттин студенти болсом жана мага АИВ диагнозу коюлса, окууну бүтүрө аламбы?

АИВ-инфекциясынын болушу, статусуна жана кирүү максатына карабастан, Россия Федерациясына келүүнүн туура эместиги жөнүндө чечим кабыл алуу үчүн негиз болуп саналат. Бирок, иш жүзүндө, кээ бир университеттер жакшы окуу жыйынтыктарын көрсөткөн студенттерге окуусун бүтүрүү үчүн уруксат сурап, бийликке кайрылышат.

Эгерде мен АИВке чалдыккан болсом, башка өлкөгө баруу үчүн Россиядан виза алсам болобу?

Ооба, эгер сиз Россия Федерациясында мыйзамдуу жүргөн мезгилде виза ала алсаңыз болот.

КУРГАК УЧУК ДЕГЕН ЭМНЕ? АЛ КАНТИП ЖУГАТ ЖАНА АНЫКТАЛАТ?

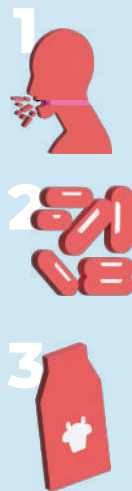
– «Кох таякчасы» деп да белгилүү болгон кургак учук микобактериясынан пайда болгон кеңири таралган жугуштуу оору. Кургак учук көбүнчө иммунитеттин төмөндөшүнүн негизинде өнүгөт, буларга төмөндөгү нерселер алып келет:

- узакка созулган депрессия жана стресс;
- начар тамактануу;
- жыш жайгашкандык, таза абанын жоктугу;
- жумушта ашыкча жүктөө жана гипотермия, суукка урунуу;
- АИВ инфекциясынын өнүгүшү;
- спирт ичимдиктерин жана баңги заттарды кыянаттык менен колдонуу;
- тамеки тартуу.

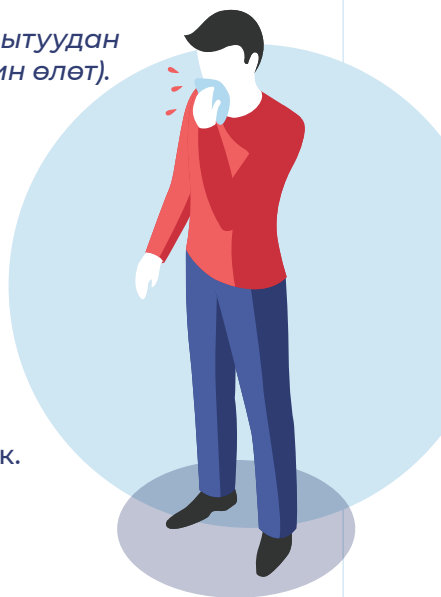
Кургак учукта, көбүнчө, өпкө жабыркайт, ошол эле убакта башка органдар да жабыркашы мүмкүн: бөйрөк, жыныс органдары, ичеги, мээ, тери, сөөк ж.б.

1. Микобактериялар оорулуу адам жетөлгөндө, чүчкүргөндө жана какырык түкүргөндө (негизги жугуу жолу) бөлүнүп чыгат.
2. Кохтун таякчасы сырткы чөйрөдөгү факторлорго (ысыкка, суукка, нымга) абдан туруктуу. Эмеректерде, китептерде, идиштерде, дубалдарда, кийимдерде кургап калган какырык бир нече ай бою өзүнүн жугуу касиетин сактайт.
3. Сейрек болсо да, бирок чийки сүт жана кайнатылбаган сүттөн жасалган сүт азыктары, кургак учук менен ооруган жаныбарлар аркылуу, ошондой эле канаттуулардын кургак учугу менен ооруган чийки жумуртка жегенде жугушу мүмкүн.

Кохтун таягы эмнеден коркот? Күндүн түз нурларынан (2-6 сааттан кийин өлөт), жылытуудан (85° C температурада жарым сааттан кийин өлөт).

- 2 жумадан ашык жетөл (кээде кан же какырык менен аралаш);
- жогорку температура (37 – 37,5 жана андан жогору);
- алсыздык жана табитти жоготуу;
- салмак жоготуу;
- түн ичинде тердөө;
- көкүрөк оорусу;
- жогорку деңгээлдеги чарчоо, алсыздык.
-

Кургак учуктан айыкса болот, бирок ал үчүн узак мөөнөттүү күнүмдүк дары-дармек (6 айдан 2 жылга чейин) жана дайыма дарыгердин көзөмөлүндө болуу керек. Дарылоо канчалык эрте башталса, ошончолук натыйжалуу жана тезирээк болот.

МИЛДЕТТҮҮ МЕДИЦИНАЛЫК КАРООДОН ӨТКӨНДӨ КУРГАК УЧУК АНЫКТАЛСА

Бул учурда сизге кол коюуга аныкталган оору боюнча документ берилет жана медициналык текшерүүдөн өткөндүгү тууралуу маалымкат берилбейт.

Андан ары эмне кылууну чечишиңиз керек:

1. Россиянын аймагынан мүмкүн болушунча тезирээк чыгып кетүүгө жана өз өлкөсүндө бекер дарылануу курсунан өтүш керек;

2. Россия Федерациясынын кургак учукка каршы адистештирилген мекемесине кайрылыш керек жана ал жерде акы төлөнүүчү дарылануудан өтүш керек.

Россия Федерациясында сиз кургак учук микобактериясын изоляциялоо аяктаганга чейин алгачкы терапиянын кыска курсун гана ала аласыз. Андан кийин сиз дарылоону улантып, аягына чыгара турган медициналык мекеме менен келишим түзүп, бул документти милдеттүү түрдө медициналык текшерүүдөн өткөн миграциялык борборго тапшырышыңыз керек.

ТТЫН
ма-
дан
а элэй

о
а логи
ан ийин
уу үбөл

Россия Федерациясынын аймагына кирүүгө жана болууга тыюу салуу сиз калыбына келгенге чейин күчүндө болот. Андан кийин сиз Роспотребнадзордун аймактык бөлүмүнө (милдеттүү түрдө медициналык текшерүүдөн өткөн аймакта) кургак учуктан айыккандыгы жана өпкө патологиясы жок экендиги тууралуу күбөлүктөрдү тиркөө менен тыюу салуу чечимин жокко чыгаруу жөнүндө арыз жөнөтүшүңүз керек. Өтүнмө жана сертификаттар (тастыктамалар) почта аркылуу жөнөтүлүшү же ишенимдүү адам аркылуу берилиши мүмкүн. Арызды кароонун мөөнөтү – 30 күнгө чейин.

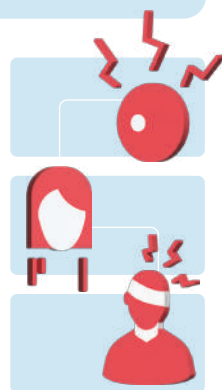
СИФИЛИС ДЕГЕН ЭМНЕ? АЛ КАНТИП ЖУГАТ ЖАНА АНЫКТАЛАТ?

негизинен жыныстык катнаш аркылуу берилүүчү жугуштуу оору.

1. жыныстык катнаш учурунда (95% ушундай жол менен жугат);
2. терең өбүшүү аркылуу, айрыкча оозунда же эриндеринде жаралар бар болсо ;
3. кош бойлуулук, төрөт жана эмчек эмизүү учурунда энеден балага;
4. кан аркылуу – мисалы, дарыларды колдонууда стерилдүү эмес инъекциялык жабдуулар аркылуу. Донор текшерилбесе, өзгөчө учурларда кан куюу учурунда инфекция болушу мүмкүн;
5. турмуш-тиричилик жолу аркылуу сейрек кездешет – мисалы, тиш щеткасын, устараны, губканы чогуу колдонуунун натыйжасында, кээде көз айнектеги жаракалар аркылуу ж.б.

Биринчиден, инфекция болгон жерде кичинекей мөөр (жара) пайда болот – катуу (карттанган) шанкр болот. Ал бардык жерде болушу мүмкүн: жыныстык органдарда, эриндерде, ооздо – козгогуч денеге кирген жерде. Андан кийин исиркектер (сыпы) пайда болот, андан кийин чачтар түшө баштайт. Дарыланбаса, бир нече жылдан кийин сифилис ички органдарга, сөөктөргө, мээге жайылып, мурундун кулашына, акыл-эстин бузулушуна жана башка оор кесепеттерге алып келет.

Эгерде сизде бул белгилердин бири болсо, дароо дарыгерге кайрылыңыз!

Канчалык тезирээк дарылоону баштасаңыз, ошончолук тез айыгып кетесиз. Жыныстык өнөктөш менен бирге дарыланышыңыз керек.

МИЛДЕТТҮҮ МЕДИЦИНАЛЫК КАРООДОН ӨТКӨНДӨ СИФИЛИС АНЫКТАЛСА

Кургак учук аныкталгандагыдай эле, сизге аныкталган оору боюнча кол коюуга документ берилет жана милдеттүү медициналык текшерүүдөн өткөндүгү тууралуу маалымкат берилбейт. Кийинки тандоо сиздики. Дагы эки варианттыңыз бар:

1. Россиянын аймагынан чыгып, өз өлкөсүндө толук дарылоо курсунан өтүү;

2. Россиянын адистештирилген медициналык мекемесинде (тери-венерологиялык борбордо) дарылануу.

Россия Федерациясындагы адистештирилген медициналык мекемелердин тизмеси Миграция борбору тарабынан сизге берилет. Диагностика жана дарылоо кызматтарына акы төлөнөт. Оорунун баштапкы стадиясында дарылоо курсунун узактыгы бир айдан ашпайт. Дарыгердин бардык көрсөтмөлөрүн так аткаруу маанилүү – терапия режимин бузуу терапия курсу боюнча медициналык корутундуну берүүдөн баш тартууга себеп болушу мүмкүн.

Терапия курсун ийгиликтүү аяктагандан кийин медициналык мекеме күбөлүк берет, аны Миграция борборуна алып баруу керек. Андан кийин Миграция борбору сизге милдеттүү медициналык текшерүүдөн өткөндүгү тууралуу маалымкат берет.

Россия Федерациясынын аймагына кирүүгө жана болууга тыюу салуу сиз калыбына келгенге чейин күчүндө болот. Андан кийин Роспотребнадзордун аймактык бөлүмүнө (сиз милдеттүү медициналык текшерүүдөн өткөн аймакта) сифилистен айыгып кеткендиги тууралуу күбөлүк тиркөө менен тыюу салуу чечимин жокко чыгаруу үчүн арыз жөнөтүшүңүз керек. Арыз жана күбөлүк почта аркылуу жөнөтүлүшү же ишенимдүү адам аркылуу берилиши мүмкүн. Арызды кароонун мөөнөтү 30 күнгө чейин.

эгерде сиз миграцияга кеткенге чейин өз өлкөңүздүн медициналык мекемесинде сифилисти дарылаган болсоңуз, анда алардан колдонулган дары-дармектерди жана жүргүзүлгөн изилдөөлөрдү көрсөтүү менен терапия курсунун ийгиликтүү аяктагандыгын тастыктаган тиешелүү документти алуу керек. Ал документ медициналык мекеменин жетекчисинин колу жана мекеменин мөөрү менен күбөлөндүрүлөт.

борбордук нерв системасынын функцияларына таасирин тийгизип, адамдын психикалык абалынын жана аң-сезиминин өзгөрүшүнө алып келет.

ПАЗга опиаттар (апийим, морфин, героин, метадон), каннабис баңгилери (марихуана, гашиш, марихуана), башка баңги заттар: психостимуляторлор (кокаин, экстази), галлюциногендер (ЛСД) ж.б. кирет.

- көз карандылык, ал көз карандылык катары аныкталат, дозасын көбөйтүү зарылдыгы жана оор кесепеттерге карабастан колдонууну улантуу үчүн абдан күчтүү каалоо;
- өлүмгө алып келиши мүмкүн ашыкча доза;
- кан тамырларга жаракат келтирүү;
- стерилдүү эмес инъекциялык жабдууларды колдонуу аркылуу АИВ инфекциясы.

ПСИХОАКТИВДҮҮ ЗАТТАРДЫ КОЛДОНУУ ФАКТЫСЫ МИЛДЕТТҮҮ МЕДИЦИНАЛЫК ТЕКШЕРҮҮНҮН ЖҮРҮШҮНДӨ АНЫКТАЛСА

Психоактивдүү заттарды колдонуу боюнча медициналык текшерүүдөн (заара анализи аркылуу) өтүү 13 жаштан жогорку бардык чет өлкөлүк жарандарга талап кылынат.

Анализден өткөнгө чейин айрым дары-дармектерди колдонуудан баш тартуу керек (дарылардын тизмеси үчүн “Милдеттүү медициналык текшерүүдөн өтүүнүн шарттары жана тартиби” 2-главасын караңыз).

Россия Федерациясында баңги заттарын, психотроптук заттарды жана алардын аналогдорун мыйзамсыз алуу, сактоо, Россия Федерациясынын чек арасы аркылуу өткөрүү (контрабанда), сатуу же өткөрүп берүү үчүн кылмыш-жаза жоопкерчилигине тартылат. Психоактивдүү заттарды колдонгондугу боюнча оң анализ чыккан учурда чет өлкөлүк жаран административдик же кылмыш жоопкерчилигине тартылышы мүмкүн.

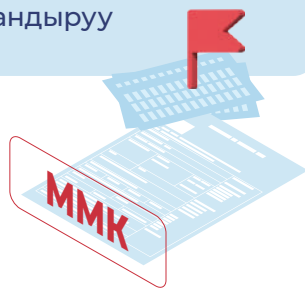
Россия Федерациясында медициналык камсыздандыруу полистеринин эки түрү бар:

- ыктыярдуу медициналык камсыздандыруу полиси ;
- милдеттүү медициналык камсыздандыруу полиси .

1. Негизги айырмасы – полисти алуу мүмкүнчүлүгү. Ар бир чет өлкөлүк жаран ЫМК (ДМС) полисин сатып ала алат, бирок милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисин ар бир адам ала албайт.

Азыркы учурда, ММК (ОМС) полисин төмөндөгү шарттар аркылуу алууга болот:

- Россия Федерациясында жашоого уруксатыңыз болсо;
- Россия Федерациясында убактылуу жашоого уруксатыңыз болсо;
- эгерде сиз Казакстандын же Кыргызстандын жараны болсоңуз жана Россия Федерациясында эмгек келишими боюнча иштесеңиз;
- эгерде сиз Өзбекстандын же Тажикстандын жараны болсоңуз жана Россия Федерациясында үч жылдан кем эмес эмгек келишими боюнча иштесеңиз;
- эгерде сизде качкын сертификаты же убактылуу башпаанек күбөлүгү болсо.

2. Кийинки маанилүү айырма – бул полистин баасы.

- ММК (ОМС) полиси бекер чыгарылат, ЫМК (ДМС) полиси ар дайым төлөнөт жана анын баасы камсыздандыруу программасына, башкача айтканда, бул полистин алкагында алынышы мүмкүн болгон кызматтарга көз каранды.
- «Базалык» ЫМК (ДМС) (эң арзан) медициналык кызматтардын өтө чектелген тизмесин камтыйт. Мындай полис ден соолугу чың, дарыгерлерге сейрек келген адамдар үчүн ылайыктуу. Эгерде сиз өзүңүздү бул категорияга кирбейм деп эсептесеңиз, анда кайсы полисти тандоо керек экенин камсыздандыруучудан тактап алганыңыз оң.

- Эгер сиз кош бойлуу жана төрөт учурунда пландуу медициналык жардамга муктаж болсоңуз, ҮМК (ДМС) полисине кайрылууда бул тууралуу сөзсүз түрдө эскертишиңиз керек, анткени кошумча атайын камсыздандыруу программасы талап кылынат.

3. Полистер, ошондой эле, берилиши мүмкүн болгон мөөнөт боюнча айырмаланат:

- ММК (ОМС) полиси берилген жыл аралыгында эле жарактуу, бирок бул мөөнөт сиз Россия Федерациясында болгон документтердин жарактуу мөөнөтүнөн узак болушу мүмкүн эмес (убактылуу жашоого уруксат, эмгек келишими ж.б.);
- ҮМК (ДМС) полиси каалаган мөөнөткө берилиши мүмкүн.

ар кандай полис камсыздандыруу окуяларын гана камтыйт. Чектөө – сиз каалаган клиникаларга бара албайсыз. Сиз камсыздандыруу компаниясынан полисиңизге ылайык жардам көрсөткөн клиникалардын тизмесин билишиңиз керек.

- күтүлбөгөн жерден курч шарттарда же өмүргө коркунуч туудурган өнөкөт оорулардын күчөшүндө;
- жаракат алган, уулануу жана шашылыш кийлигишүүнү талап кылган башка кырсыктар болгон учурда.

адамдарга каалаган сандагы балалуу болууга жана алардын төрөлүү аралыгын аныктоого мүмкүндүк берет. Демек, үй-бүлөнү пландаштыруу бир нече көйгөйлөрдү чечүүгө багытталган иш-чаралардын комплексин камтыйт:

- каалабаган кош бойлуулуктан сактануу;
- кош бойлуулук жана төрөт ортосундагы аралыктарды жөнгө салуу;
- баланын төрөлгөн убактысын тандоо (жыл);

КОНТРАЦЕПЦИЯ

Контрацепциянын көптөгөн ыкмалары бар.

Барьердик контрацепциянын эң кеңири таралган ыкмасы – презервативди колдонуу.

1. каалабаган кош бойлуулуктан,
2. жыныстык жол менен жугуучу инфекциялардан,
3. АИВ инфекциясынан.

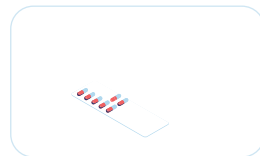
Белгилүү фирмаларга караганда презервативди дүкөндөрдө жана күркөлөрдөн эмес, дарыканалардан сатып алыңыз.

Таңгакта лоттун номери жана жарактуулук мөөнөтү көрсөтүлүшү керек. Бул маалымат ар бир презервативдин өзүнчө таңгагында да болушу керек.

Презервативдерди терезенин алдына, жылуулук булактарынын жанында (батарея ж.б.) сактоо жана шымдын чөнтөгүнө салуу сунушталбайт. Алар жогорку температурадан жана түз күндүн нурунан начарлайт.

Презервативдерден тышкары

Бирок алар дарыгердин көрсөтмөсү боюнча гана тандалып, колдонулушу керек!

Алар АИВ инфекциясынан жана башка жыныстык жол менен жугуучу инфекциялардан коргой албайт.

биологиялык (календарлык) жана температура, ошондой эле үзгүлтүккө учураган жыныстык катнаш – ишенимдүү эмес жана АИВ инфекциясынан жана башка ЖЖБИден коргобойт.

АБОРТ ЖАСОО МҮМКҮНЧҮЛҮГҮ

Эне болуу маселесин өз алдынча чечүүгө толук укугуңуз бар экенин унутпаңыз. Кош бойлуулукту жасалма түрдө токтотуу сиздин ыктыярдуу макулдугуңуз менен гана жүргүзүлүшү мүмкүн.

Россия Федерациясында кош бойлуулукту жасалма жол менен токтотуу атайын мамлекеттик же жеке медициналык мекемелерде гана мүмкүн:

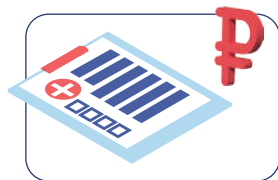
- – 12 жумага чейин;
- (зордуктоо, кош бойлуулуктун жана түйүлдүктүн оор патологиялары) – 12 жумадан 22 жумага чейинки мөөнөткө;
- өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч менен – кечирээк мөөнөттө (22 жумадан баштап).

Кош бойлуулукту жасалма жол менен токтотуу милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисинде каралган медициналык кызматтарга кирет. Башкача айтканда, милдеттүү медициналык камсыздандыруу полиси бар болсо, кош бойлуулукту жасалма түрдө токтотуу жашаган жери боюнча мамлекеттик медициналык мекемелерде бекер жүргүзүлөт.

Эгерде сизде милдеттүү медициналык камсыздандыруу полиси жок болсо, анда сиз кош бойлуулукту мамлекеттик же жеке менчик медициналык мекемелерде акы төлөнүүчү негизде токтотсоңуз болот.

Аялдын сексуалдык жана репродуктивдик укуктары – бул сиздин коопсуз кош бойлуулукка, кош бойлуулуктун ыкмасына, кош бойлуу жана төрөт учурундагы жардамга, ошондой эле жаңы төрөлгөн балага жардам берүүгө болгон укуктарыңыз.

- Мүмкүн болушунча эртерээк катталып, дарыгер белгилеген бардык текшерүүлөрдөн өтүү зарыл.
- Мүмкүн болгон кыйынчылыктарды өз убагында аныктоо жана алардын өнүгүшүнө жол бербөө үчүн кош бойлуулуктун бардык мезгилинде дарыгерге байкоо жүргүзүү керек.
- Тамактануу, күн тартиби жана көнүгүү боюнча дарыгердин сунуштарын аткарыңыз.
- Жаман адаттардан баш тартуу.

Башкача айтканда, мамлекеттик медициналык мекемелерде милдеттүү медициналык камсыздандыруу полиси боюнча, сиз Россия Федерациясынын жарандары сыяктуу эле бардык керектүү кызматтарын акысыз ала аласыз: төрөт боюнча клиникада сизге туулгандыгы тууралуу күбөлүк берилет – каттоодон өтүүгө жана бардык медициналык текшерүүлөрдү бекер өтүүгө мүмкүндүк берүүчү документ. Сертификат ошондой эле сизди байкоочу медициналык мекемени жана сиз төрөй турган төрөт үйүн тандоого мүмкүнчүлүк берет.

Туулгандыгы тууралуу күбөлүк мамлекеттин эсебинен төлөнөт:

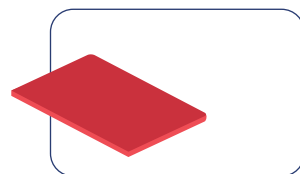
- төрөткө чейин медициналык, юридикалык, психологиялык жана медициналык-социалдык жардам көрсөтүү;
- төрөт жана төрөттөн кийинки мезгилде төрөт үйүндө кызмат көрсөтүү;
- балдар бейтапканасынын дарыгерлери тарабынан көрсөтүлүүчү медициналык кызматтар, анын ичинде 1 жашка чейинки балдарды үзгүлтүксүз профилактикалык кароодон өткөрүү.

- тез жардам чакыруу, кароо жана төрөт үйүнө жеткирүү;
- төрөт үйүндө жана төрөт учурунда медициналык жардам көрсөтүү;
- төрөт учурунда жана төрөттөн кийинки оор кырдаалдарда жана өзгөчө кырдаалдарда медициналык жардам көрсөтүү;
- төрөт үйүндө төрөттөн кийинки болуу жана байкоо (медициналык себептер боюнча 4 күнгө чейин).

1 жашка чейинки ымыркайларды багуу жана медициналык жардам жаңы төрөлгөн баланын жана анын энесинин укуктук абалына жараша көрсөтүлөт.

, анда туулгандыгы тууралуу күбөлүк алгандан кийин ата-энелер баланын Россия Федерациясынын жарандыгын алуу үчүн Миграция башкармалыгына кайрыла алышат. Балага Россия Федерациясынын жарандыгы берилгенде, туулгандыгы тууралуу күбөлүккө тиешелүү штамп коюлат, ал милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисине кайрыла алат, андан кийин жашаган жери боюнча балдар клиникасына кайрыла алат. Ал жерде 1 жылга чейин, анын ичинде үй шартында бекер пландуу медициналык жардам көрсөтүү жана пландуу профилактикалык кароодон өтүү үчүн туулгандыгы тууралуу күбөлүк берилет.

аялдардын консультациясына каттоодо жана төрөт учурунда жарактуу болгон болсо, анда баланын туулгандыгы тууралуу күбөлүктү жашаган жери боюнча балдар клиникасына кайрылып, алууга болот.

милдеттүү медициналык камсыздандыруу полисине укугу бар бала да ушундай статуска ээ боло алат.

(башкача айтканда, анын убактылуу жашоого уруксаты жана жашоого уруксаты жок)

өмүрүнө жана ден соолугуна коркунуч келтирген учурларда ага жана балага бекер тез жана шашылыш медициналык жардам көрсөтүлөт (анын ичинде үйгө тез жардам дарыгерлерин чакыруу). Балага пландуу медициналык жардам жана неонаталдык жардам жеке жана мамлекеттик медициналык мекемелерде ҮМК (ДМС) программаларынын негизинде же акы төлөө менен көрсөтүлүшү мүмкүн.

Зордук-зомбулук Бүткүл дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюму тарабынан башка адамга/адамдар тобуна карата атайылап физикалык күч колдонуу, анын натыйжасында денеге жаракат, өлүмгө, психологиялык жактан жабыркап, өнүгүүсүнүн бузулушуна же башка зыянга алып келүү катары аныкталат.

СЕКСУАЛДЫК ЗОМБУЛУК

– бул адам макул болбогон сексуалдык аракеттердин же байланыштын ар кандай түрү. Сексуалдык зомбулук, анын ичинде зордуктоо физикалык жана психологиялык травмаларга, АИВ, сифилис жана башка ЖЖБИнин инфекциясына, курч жана травмадан кийинки стресстин бузулушуна жана башка олуттуу көйгөйлөргө алып келиши мүмкүн.

Сексуалдык зомбулук адамдын негизги укуктарын бузуу болуп саналат.

Мигранттар Россия Федерациясынын башка жарандарына караганда сексуалдык зомбулукка көбүрөөк кабылышат. Жана алар, адатта, аялдар болушат. Көбүнчө кылмышкерлер үй-бүлө мүчөлөрү, тааныштар же достор болушат.

Россия Федерациясында сексуалдык зомбулуктун курмандыктарына жардам ар бир адамга, атүгүл жарандыгы жок же документтери жетишсиз болсо да, акысыз көрсөтүлөт! Зордук-зомбулук тууралуу каалаган убакта кабарлай аласыз.

ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУК

- – документтерди алып кетем же мекенине жөнөтөм деп коркутуу.

- уруп-сабоо, муунтуу, өлтүрүү коркунучу.

- акчадан, тамак-аштан ажыратуу.

- жыныстык катнашты таңуулоо же жыныстык катнашка мажбурлоо.

- – кемсинтүү, кыймыл эркиндигинен ажыратуу, окууга жана/же иштөөгө тоскоолдук кылуу, кемсинтүү ж.б.

	Москва	АИВке каршы кызматтар, анын ичинде мигранттар үчүн	+7(925) 835-33-11
	Санкт-Петербург	АИВ-инфекциялык кызматтар, анын ичинде баңги заттарын колдонгондор үчүн, кургак учуктан жабыркаган адамдарга колдоо көрсөтүү	+7 (812) 237-14-95
	Екатеринбург	АИВке каршы кызматтар, анын ичинде мигранттар үчүн	+7 343 226-90-19
качкындарга жана мигранттарга жардам көрсөтүү боюнча аймактык коомдук кайрымдуулук уюму	Москва	Качкындарга жана мигранттарга социалдык, укуктук жана медициналык жардам көрсөтүү	+7 (495) 681-18-23
	Москва	Мигранттарга юридикалык жардам	+7 (926) 834-76-02
	Москва	АИВ-инфекциялык кызматтар, анын ичинде баңги заттарын колдонгондор үчүн, СР, МСМ, ТГЛ	+7 (967) 079-71-45

Москва	Таджикистандан жана башка өлкөлөрдөн келген мигранттарга социалдык жана медициналык жардам көрсөтүү	+7 (499) 504-41-80
Санкт-Петербург	Мигранттарга укуктук жана социалдык маселелер боюнча бекер кеңештер	+7 (953) 141 31 09 +7 (812) 337 57 85
Москва	Россиядагы мигрант аялдар, качкын аялдар жана чыгыш маданиятынын өкүлдөрү (аялдар) үчүн үй-бүлөлүк зомбулук кырдаалында бекер жардам	+7 (800) 250-65-08 Электрондук почта: sos@silsila.help
Москва	Сексуалдык зомбулуктан аман калгандарга жардам	+7 (499) 901-02-01 Электрондук почта: online@sisters-help.ru ; sisters@sisters-help.ru
Москва	Сексуалдык эксплуатациядан, мажбурлап иштетүүдөн жана эксплуатациянын жана зомбулуктун башка түрлөрүнөн жапа чеккендерге, ошондой эле аялуу кырдаалда тургандарга жардам көрсөтүү. Жардам учурда Россиянын аймагында болгон бардык өлкөнүн жарандарына көрсөтүлүшү мүмкүн.	+7 (926) 073-95-75 Электрондук почта: safehouse@safehouse.foundation

Воронеж	АИВ кызматтары	+7 (920) 432-20-63
Екатеринбург	АИВ кызматтары	+7 (922) 022-76-88
Иркутск	АИВ кызматтары	+7 (950) 078-10-11
Казань	Аялдар жана балдар үчүн АИВ кызматтары аялдар жана жаш балдар үчүн	+7 (843) 297-7891
Казань, Набережные Челны, Альметьевск, Лениногорск	АИВ-инфекциялык кызматтар, анын ичинде баңги заттарды колдонгондор үчүн	+7 (800) 700-74-13
Краснодар	АИВ боюнча кызматтар; кургак учуктан жабыркаган адамдарга кызмат көрсөтүү	+7 (900) 277-74-77
Москва	Турмуштук оор кырдаалга кабылган балдарга жана алардын тарбиячыларына жардам берүү	+7 (916) 801-01-88
Москва	Турмуштук оор кырдаалда турган үй-жайсыз адамдарга социалдык-укуктук жардам көрсөтүү	+7 (499) 322-04-27
Москва	Турмуштук оор кырдаалда турган адамдарга социалдык-укуктук жардам көрсөтүү	+7 (925) 865-21-77

Москва	Зордук-зомбулукка кабылган аялдарга жана балалуу аялдарга жардам	+7 (495) 203-09-11
Мурманск	АИВ-инфекциялык кызматтар, анын ичинде баңги заттарды колдонгондор үчүн	+7 (911) 339-59-30; +7 (911) 326-32-06
Набережные Челны	АИВ-инфекциялык кызматтар, анын ичинде баңги заттарын колдонгондор үчүн, кургак учуктан жабыркаган адамдарга колдоо көрсөтүү	

Ростов-на-Дону	АИВ кызматтары	+7 (901) 000-48-73
Санкт-Петербург и Ленинградская область	Аялдар жана балдар үчүн АИВ кызматтары	+7 (921) 913-03-04
Санкт-Петербург	АИВ кызматтары	+7 (812) 274-36-62
Санкт-Петербург	Турмуштук оор кырдаалда турган үй-жайсыз адамдарга социалдык-укуктук жардам көрсөтүү	+7 (812) 407-30-90
Санкт-Петербург	Балалуу энелер үчүн убактылуу кармоочу жай	+7 (921) 746-42-75
Челябинск	АИВ-инфекциялык кызматтар, анын ичинде баңги заттарды колдонгондор үчүн	+7 (351) 261-42-42
Челябинск	АИВке каршы кызмат көрсөтүүлөр, анын ичинде баңги заттарын колдонгондор үчүн, үй-жайсыз адамдарга, мигранттарга, кургак учук менен жабыркагандарга жардам көрсөтүү	+7 (912) 890-88-43
Челябинск	АИВ-инфекциялык кызматтар, анын ичинде баңги заттарын колдонгондор үчүн, кургак учуктан жабыркаган адамдарга колдоо көрсөтүү	+7 (906) 868-55-23

КЫСКАРТУУЛАР ЖАНА АББРЕВИАТУРАЛАР

- адамдын иммуножетишсиздигинин вирусу
- вирустук жүк
- ыктыярдуу медициналык камсыздандыруу
- дезоксирибонуклеин кислотасы (молекула)
- иммуноблот (тест)
- иммунитет статусу
  - иммуноферменттик анализ (тест)
    - Кабылданган Иммундук Жетишсиздик Синдрому
- кургак учук
  - коммерциялык эмес уюм
  - милдеттүү медициналык камсыздандыруу
  - психоактивдүү заттар
  - рибонуклеин кислотасы (молекула)
- Россия Федерациясы

(КАЗАКСТАН, КЫРГЫЗСТАН, ТАЖИКСТАН ЖАНА
ӨЗБЕКСТАНДЫН ЖАРАНДАРЫ ҮЧҮН)

Лариса Башмакова – көз карандысыз эксперт
Дина Масалимова – «AFEW-Kyrgyzstan» КФ, менеджер
Андрей Якимов – «ПСП-Фонд» КФ, эксперт

Евгения Васильевна Жукова – ГКУЗ МО КИЖСтин
эпидемиология жана алдын алуу бөлүмүнүн башчысы,
медицина илимдеринин кандидаты

Наталья Шумская – «AFEW -Кыргызстан» КФ, директору
Андрей Белоглазов – «Социалдык демилгелерди
жана коомдук саламаттыкты колдоо» КФ, жетекчиси
Роман Нестеров – «Социалдык демилгелерди жана
коомдук саламаттыкты колдоо» КФ, социолог

Нази Арутюнян

*Материалдын кайсы бир бөлүгүн кайра чыгарууга, берүүгө, таратууга
же кайталоого, эгерде ал келечекте коммерциялык эмес максатта
колдонулса, жол берилет.*

*«AFEW – Kyrgyzstan» КФду бул басылмада келтирилген маалыматтарды
үчүнчү жактар тарабынан пайдаланылышы үчүн жоопкерчилик
тартпайт.*

Бекер таратылат.

